

RAADSVOORSTEL

Raadsvergadering	26 juni 2025
Voorstelnummer	
Datum raadsvoorstel	3 juni 2025
Portefeuillehouder(s)	Burgemeester
Commissie	SAZ
Datum commissie	12 juni 2025
Soort agendering	Ter besluitvorming
Agendapunt	
Bijlagen:	2

Onderwerp: **Onderzoekskader en participatieplan verdiepend onderzoek bestuurlijke toekomst Uitgeest**

Voorgesteld besluit

De raad besluit:

1. Het 'Onderzoekskader met bijbehorend afwegingskader' vast te stellen voor het verdiepend onderzoek naar drie bestuurlijke toekomstscenario's voor gemeente Uitgeest, met hierin vier onderzoekssporen te weten:
 - a. Kernkwaliteiten;
 - b. Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak;
 - c. Organisatieopgave;
 - d. Financieel perspectief.
2. Het 'Participatieplan' vast te stellen waarmee gemeente Uitgeest, tijdens het verdiepend onderzoek, inwoners, ondernemers, en maatschappelijke organisaties betreft bij de drie bestuurlijke toekomstscenario's voor de gemeente Uitgeest;
3. Het college opdracht te geven om van het verdiepende onderzoek en het participatietraject uit te voeren en de uitkomsten hiervan, in samenspraak met de raad, in Q4 2025 ter besluitvorming voor te leggen aan de raad;
4. Voor de voortgang en uitvoering van de opdracht, zoals omschreven in beslispoint 3, aan het college een budget van 165.000 euro beschikbaar te stellen ten laste van de algemene reserve en dit te verwerken in de 2de FIRAP 2025;
5. Het college opdracht te geven om namens de raad de inwoners van gemeente Uitgeest, de medewerkers van de Werkorganisatie BUCH en de gemeenten Alkmaar, Castricum, Heemskerk en Heiloo te informeren over bovenstaande besluiten.

Geheimhouding

☐ Ja ☒ Nee

KERNBOODSCHAP

Met dit raadsvoorstel stelt de raad van Uitgeest het onderzoekskader en het participatieplan voor het verdiepend onderzoek naar drie fusiescenario's vast. De raad vindt het van belang dat het college inwoners actief betreft bij de bestuurlijke toekomst van Uitgeest. Op basis van het verdiepend onderzoek zal de raad van Uitgeest een besluit nemen over met welke gemeente(n) Uitgeest bestuurlijk zal gaan fuseren.

De raad geeft met dit besluit de opdracht aan het college om de drie meest kansrijke fusiescenario's verdiepend te onderzoeken: een bestuurlijke fusie met gemeente Alkmaar, een bestuurlijke fusie met gemeenten Castricum en Heiloo en een bestuurlijk fusie met gemeente Heemskerk. Ook geeft de raad de opdracht aan het college om inwoners middels een inwonersconsultatie (met publiekscampagne) en verdiepende gesprekken te betrekken bij de keuze voor een fusiepartner. Het verdiepend onderzoek en de participatie zullen meteen na dit besluit starten. De uitkomsten hiervan legt het college ter besluitvorming aan de raad voor in het laatste kwartaal van 2025.

INLEIDING

In 2024 heeft de raad van Uitgeest onderzoek laten doen naar de bestuurskracht van de gemeente. Dit heeft geresulteerd in een principebesluit van de raad van Uitgeest om te kiezen voor het scenario waarbij Uitgeest op termijn bestuurlijk gaat fuseren met één of meer gemeenten. Met dit besluit heeft het college opdracht gekregen om een verkenning te doen naar mogelijk fusiepartners en om een nota van kernkwaliteiten op te stellen. De raad heeft hierover op 17 april hierover een besluit genomen en besloten om verdiepend onderzoek te doen. De raad heeft hierbij de opdracht aan het college gegeven om in samenspraak met de raad een onderzoekskader op te stellen voor het verdiepend onderzoek en een plan voor participatie tijdens dit onderzoek. Dit ligt nu voor met dit raadsvoorstel.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Uitkomsten bestuurlijke verkenning

Het college van Uitgeest heeft in het eerste kwartaal van 2025 gesproken met tien gemeenten die in aanmerking zouden kunnen komen voor een bestuurlijk fusie. De gemeenten zijn ook gevraagd om een quick scan in te vullen, waarmee de gemeenten zich vergelijken op een aantal voor Uitgeest belangrijke thema's zoals de lokale voorzieningen, nabijheid van bestuur, ambtelijke organisatie en financiële situatie. Ook is gesproken met de commissaris van de Koning van Noord-Holland. De raad heeft een notitie ontvangen met de uitkomsten van deze verkenning. Op basis van deze notitie heeft de raad gekozen om verdiepend onderzoek te gaan doen naar drie fusiescenario's (in alfabetische volgorde):

- een bestuurlijke fusie met de gemeente Alkmaar.
- een bestuurlijke fusie met de gemeenten Castricum en Heiloo.
- een bestuurlijke fusie met de gemeente Heemskerk

Nota van kernkwaliteiten

De Nota van kernkwaliteiten van Uitgeest is in samenspraak tussen het college en de raad tot stand gekomen. Dit document geeft de kwaliteiten van Uitgeest weer en laat zien welk kader Uitgeest stelt aan een toekomstige gemeente. Dit document dient als bestuurlijk kader en als één van randvoorwaarden voor een bestuurlijke fusie.

INVLOED KADERS OP KEUZERUIMTE

Onderzoekskader en afwegingskader

In samenspraak met de raad heeft het college het onderzoekskader met bijbehorend afwegingskader opgesteld. Het onderzoekskader geeft richting aan het verdiepende onderzoek dat Uitgeest gaat uitvoeren. De opbrengst van het onderzoek moet de raad van Uitgeest in staat stellen om een weloverwogen keuze te maken uit de bestuurlijke toekomstscenario's.

Het onderzoekskader bestaat uit vier bouwstenen:

1. Een verdiepend onderzoek naar hoe de fusiescenario's scoren op de kernkwaliteiten die Uitgeest heeft en stelt aan een fusie;
2. Een onderzoeksproces waarin het maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak voor de drie fusiescenario's;
3. Een verdiepend onderzoek naar de organisatieopgave die elk fusiescenario heeft;
4. Een verdiepend financieel onderzoek.

De onderzoeksonderdelen dienen inzicht te geven in elk van drie fusiescenario's.

In de eerdere besluitvorming van de raad is een afwegingskader opgesteld voor de scenariokeuze. Bij het opstellen van het onderzoekskader is dit afwegingskader meer geconcretiseerd. Het afwegingskader bestaat uit vier wettelijke kaders voor een herindeling, drie Uitgeester voorwaarden en twee procesvoorwaarden.

Wettelijke kaders:

- draagvlak (lokaal, bestuurlijk, regionaal)
- bestuurskracht
- interne samenhang en nabijheid bestuur
- regionale samenhang;

Uitgeester voorwaarden:

- een zo goed mogelijk resultaat op basis van de nota van kernkwaliteiten
- een robuuste ambtelijke organisatie met éénduidige aansturing
- een financieel gezonde gemeente;

Procesvoorwaarden:

- geen fusie op fusie
- behouden van tempo.

De uitkomsten van de onderzoeken zullen in samenspraak met de raad door het college worden gewogen langs dit afwegingskader. Op basis hiervan wordt een voorstel aan de raad voorgelegd.

ARGUMENTEN

- Met het vaststellen van het onderzoekskader met bijbehorend afwegingskader stelt de raad van Uitgeest de richting van het verdiepend onderzoek naar de drie scenario's vast. Op basis van dit verdiepend onderzoek kan de raad een keuze maken voor één van de drie fusiescenario's.
- De raad van Uitgeest geeft met het vaststellen van het participatieplan uitvoering aan het uitgangspunt van de wet Ahri om het lokale draagvlak voor een bestuurlijke fusie in beeld te brengen.
- Voor de uitvoering van het verdiepend onderzoek en het participatieplan worden kosten gemaakt.

TOELICHTING OP DE BESLISPUNTEN

Hierna worden de afzonderlijke beslispunten van het voorliggende raadsvoorstel toegelicht.

- 1. *Het ‘Onderzoekskader met bijbehorend afwegingskader’ vast te stellen voor het verdiepend onderzoek naar drie bestuurlijke toekomstscenario’s voor gemeente Uitgeest, met hierin vier onderzoekssporen te weten:***
 - a. *Kernkwaliteiten;***
 - b. *Bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak;***
 - c. *Organisatieopgave;***
 - d. *Financieel perspectief.***

Het onderzoekskader, dat in samenspraak tussen raad en college is opgesteld, geeft richting aan het verdiepende onderzoek. Het is in bijlage 1 van het raadsvoorstel opgenomen. Met de opbrengst van het onderzoek kan de raad van Uitgeest een keuze maken uit de bestuurlijke toekomstscenario’s. De raad wordt voorgesteld om dit onderzoekskader vast te stellen.

- 2. *Het ‘Participatieplan’ vast te stellen waarmee gemeente Uitgeest, tijdens het verdiepend onderzoek, inwoners, ondernemers, en maatschappelijke organisaties betreft bij de drie bestuurlijke toekomstscenario’s voor de gemeente Uitgeest;***

Het participatieplan, dat in samenspraak tussen raad en college is opgesteld, beschrijft wat de inzet van het participatiespoor is. Vanaf juni 2025 worden inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties meegenomen in het onderzoeksproces. In het najaar wordt een grote online inwonersconsultatie gehouden met een publiekscampagne waarmee inwoners aan kunnen geven wat voor hen belangrijk is bij de scenarioafweging. Dit helpt de raad om een uiteindelijke keuze te maken. De raad wordt voorgesteld om dit participatieplan vast te stellen.

- 3. *Het college opdracht te geven om het verdiepende onderzoek en het participatietraject uit te voeren en de uitkomsten hiervan, in samenspraak met de raad, in Q4 2025 ter besluitvorming voor te leggen aan de raad;***

De raad vraagt het college met dit beslispunt om de onderzoeksopdracht en de het participatieplan uit te voeren. De raad wordt hier door het college ook bij betrokken, namelijk op de volgende momenten:

- Bij het bespreken van de concept bevindingen over de kernkwaliteiten in de verschillende fusiescenario’s. Hierbij kan de raad nog aanvullende vragen stellen (september);
- Bij het vaststellen van de vragenlijst voor de inwonerconsultatie (september);
- Bij het voorbereiden en voeren van gesprekken met de gemeenteraden van Alkmaar, Castricum/Heiloo en Heemskerk (september/oktober);
- Bij de bespreking en duiding van de opbrengst van de onderzoeken (oktober/november)

Hierna legt het college een raadsvoorstel voor aan de raad met de opbrengst van het verdiepende onderzoek en de participatie (Q4 2025).

- 4. *Voor de voortgang en uitvoering van de opdracht, zoals omschreven in beslispunt 3, aan het college een budget van € 165.000 beschikbaar te stellen ten laste van de algemene reserve en dit te verwerken in de 2de FIRAP 2025;***

Voor de uitvoering van het onderzoekskader en het participatieplan worden kosten gemaakt. Voorgesteld wordt om een aanvullend budget beschikbaar te stellen, zodat het tempo en de zorgvuldigheid van de vervolgstappen kunnen worden gegarandeerd. Het college zal hierover verantwoording afleggen aan de raad.

5. *Het college opdracht te geven om namens de raad de inwoners van gemeente Uitgeest, de medewerkers van de Werkorganisatie BUCH en de gemeenten Alkmaar, Castricum, Heemskerk en Heiloo te informeren over bovenstaande besluiten.*

Vergelijkbaar met de communicatie na het principebesluit zal het college, nadat de raad dit voorliggende besluit heeft genomen, onze inwoners, de medewerkers van de Werkorganisatie BUCH en de gemeente die zijn opgenomen in de toekomstscenario's informeren over de vervolgstappen die het gemeentebestuur van Uitgeest zet in het traject van de bestuurlijke fusie.

RISICO'S

- Ieder proces van een bestuurlijke fusie is omgeven met onzekerheden. Dat gemeenten openstaan voor een bestuurlijke fusie in de fase van verkenning, betekent niet dat op het moment dat daadwerkelijk moet worden besloten deze aanvankelijke openstelling wordt ingetrokken. Uitgeest blijft het risico lopen dat er geen (geschikte) fusiepartner kan worden gevonden.
- Het tempo in dit proces kon tot op heden grotendeels door Uitgeest zelf worden bepaald. In de komende fase zal Uitgeest ook mede afhankelijk zijn van het tempo dat beoogde fusiepartners kunnen maken. Ook zij zullen hun raden en inwoners moeten betrekken.

FINANCIËN

In dit voorstel (beslispunt 4) is een budget van € 165.000 opgenomen voor het uitvoeren van het onderzoekskader en participatieplan door het college. Dit budget wordt ten laste van de algemene reserve gebracht en verwerkt in de 2de FIRAP 2025 conform de financiële afspraken.

Het benodigde budget is opgebouwd uit een aantal posten:

- Een budget voor inhuur van een interim-projectleider voor aansturing, coördinatie en uitvoering van de vier onderzoekssporen;
- Een budget voor het onderzoek naar de kernkwaliteiten, ook de beoogde fusiepartners investeren hierin tijd en geld;
- Een budget voor ondersteuning en advisering in het proces van bestuurlijk draagvlak;
- Een budget voor de Inwonersconsultatie door een gespecialiseerd bureau;
- Een budget voor verkenning van de organisatieopgave, een gedeelte van de kosten en werkzaamheden hiervoor worden ook gedragen of uitgevoerd door de mogelijke fusiepartners.
- Uitgeest zal de provincie Noord-Holland verzoeken om het financiële onderzoek voor de rekening te nemen.
- Een post onvoorzien om voortgang in dit proces mogelijk te maken.

PARTICIPATIE

Tijdens dit onderzoeksproces zal volop participatie van inwoners van Uitgeest worden georganiseerd via het voorgestelde participatieplan. Het college heeft in samenspraak met de gemeenteraad een participatieplan opgesteld voor de inwoners van Uitgeest gedurende het verdiepende onderzoek. De raad wil in dit proces inwoners informeren, hen kennis geven van de verschillende scenario's en op basis hiervan horen welke aandachtspunten inwoners willen meegeven voor de besluitvorming. Via een inwonersconsultatie (vragenlijst onder inwoners) met een publiekscampagne wordt dit opgehaald en hierna vindt ook verdiepende gesprekken plaats. Het resultaat wordt in een rapportage aan de raad meegegeven bij de besluitvorming.

UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Het college zal uitvoering geven aan het onderzoekskader en het participatieplan in de periode juni – november 2025. In het onderzoekskader en het participatieplan zijn de planning en methoden nader

toegelicht. Naar verwachting kan dit in het vierde kwartaal van dit jaar leiden tot een volgend besluit. Uitgeest is hiervoor ook afhankelijk van het tempo dat beoogde fusiepartners (kunnen) maken.

Voorstel

September	
Bijeenkomst voor bespreken concept rapport kernbevindingen	11-sep
Bijeenkomst voorbereiden raadsbijeenkomsten met andere raden	18-sep
Bijeenkomst vaststellen vragenlijst inwonersconsultatie	23-sep

September/Okttober	
Bijeenkomsten met andere gemeenteraden (3x)	25 sep-8 okt

November	
Twee duidingsbijeenkomsten resultaten verdiepend onderzoek	14-okt
Twee duidingsbijeenkomsten resultaten verdiepend onderzoek	16-okt
Participatie	4-nov

December	
Commissie SAZ	4-dec
Raad	11-dec

BIJLAGEN

1. Onderzoekskader verdiepend onderzoek drie bestuurlijke toekomstscenario's Uitgeest
2. Participatieplan voor tijdens het verdiepend onderzoek

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Uitgeest

Martine Enthoven
secretaris

Sebastiaan M. Nieuwland
burgemeester